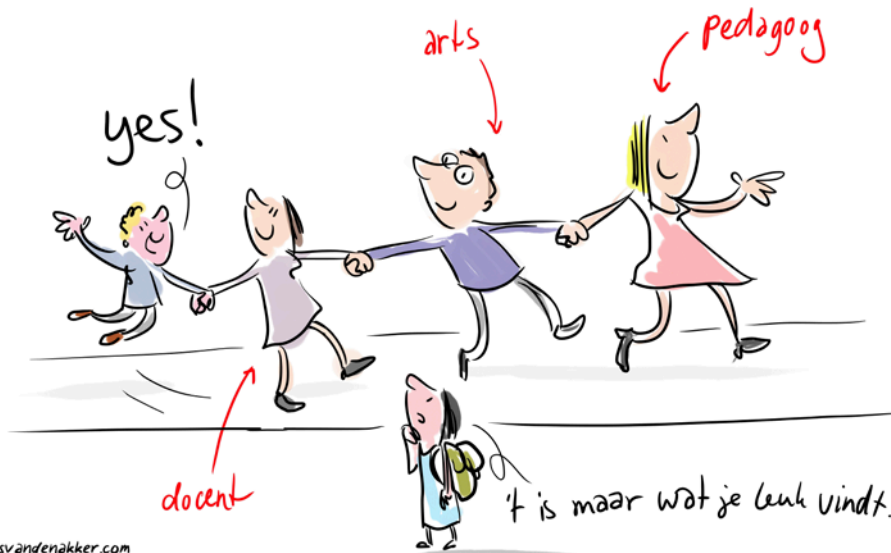

DE ROL VAN DE PEDAGOOG/PSYCHOLOOG IN HET VOORKOMEN VAN THUISZITTENDE LEERLINGEN

*pak je rol, pedagogen!
Thuiszitter weer naar school!*

Pedagogen en psychologen werken in het onderwijs, de jeugdhulp en op het grensvlak tussen beide, waardoor zij rekening kunnen houden met de wisselwerking tussen de leerling en de onderwijs- en opvoedings situatie. Ook kunnen zij door hun zicht op de jeugdhulp samen met andere professionals een bijdrage leveren aan het versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp in een regio.

Als pedagoog/psycholoog kunt u op verschillende manieren de regie pakken in het voorkomen van thuiszittende leerlingen. Op de achterzijde vindt u praktische tips en aanbevelingen van collega pedagogen en psychologen verzameld tijdens 5 regionale thuiszitters bijeenkomsten in 2018.

CASUS

VERWIJDERING NA INCIDENT

Een leerling is geschorst na een incident waarbij hij grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond. Er volgt een voornemen tot verwijdering van school. Ondertussen maakt hij thuis zijn schoolwerk. Voorafgaand aan het incident was er geen enkel signaal vanuit de school dat het niet goed ging met de leerling en de ouders zijn niet benaderd over mogelijkheden een andere school te vinden. Achteraf bleken er al meerdere incidenten te zijn geweest met de leerling.

PREVENTIEF HANDELEN

Hoe kun je preventief handelen in deze casus?

TIPS

Maak duidelijk aan ouders wat de school wel en niet kan betekenen voor de leerling. Formuleer over en weer heldere en realistische verwachtingen.

Werk vanuit een gezamenlijk uitgangspunt.

Schakel indien nodig vroegtijdig een externe deskundige in.

Schakel bij vage klachten de schoolarts in.

Focus op de moeilijke onderwijssituatie en niet alleen op de leerling.

Breng onderwijs- en ondersteuningsbehoeften in beeld: waar heeft de leerkracht, leerling, ouder behoefte aan?

Werk data gestuurd: leg incidenten, verzuim, veranderingen in emotioneel welbevinden en teruglopende schoolresultaten vast.

Bespreek met ouders en school deze data en zoek naar oplossingsgerichte interventies.

In schoolregistratiesystemen zoals Magister is een extra module opgenomen om ziekteverzuim vroegtijdig op te merken. Een uitdraai hiervan kan veel inzichten bieden.

'Volg' preventief: er zijn altijd een aantal leerlingen die je intensief moet volgen. Als deze groep te groot wordt is dat een indicatie dat er school-breed actie nodig is.

DE LEERLING

De leerling staat te allen tijde centraal. Daarom is het van belang te denken vanuit het kind en samen te zoeken naar creatieve oplossingen.

TIPS

Vraag de leerling wat hij nodig heeft om te kunnen functioneren op school.

Betrek de leerling bij het opstellen van een plan.

Spreek verwachtingen uit over en weer en maak deze realistisch.

Focus op wat de leerling nodig heeft. Kijk hierbij eerst naar het kind zelf en zoek in het dossier naar effectieve interventies uit het verleden.

Spreek met de leerling over wat gewenst gedrag is in plaats van de nadruk te leggen op wat de leerling verkeerd doet.

Toon interesse in de positieve kanten van de leerling.

TERUG NAAR SCHOOL

Voor de terugkeer naar school wordt een integraal terugkeerplan, inclusief signaleringsplan opgesteld.

Houd bij hoe de terugkeer verloopt; wat doe je wel en wat doe je niet. Registreer hoe je het aantal uren gaat opbouwen. Evalueer en stel je plan bij indien nodig. Bedenk alternatieve strategieën als het plan niet haalbaar is.

Werk met kleine stapjes. Begeleid de leerling als je merkt dat hij daar behoefte aan heeft en bouw de begeleiding langzaam af, terwijl je de eisen opschroeft.

Maak gebruik van digitale hulpmiddelen, bijv. WebChair om de leerling binding te laten houden met de school of laat leerlingen zelf hun huiswerk ophalen op school indien mogelijk.

Speel in op wat al wel goed gaat, bijv. extra aandacht voor vakken waarin de leerling goed is.

Maak ook een lange termijn plan. Welke problemen kun je vooraf voorkomen in de verdere schoolloopbaan?

OUDERS

Ouders willen betrokken worden maar willen en moeten vooral ook in hun eigen rol kunnen blijven. Zij willen zich gesteund voelen; daarom is het belangrijk **naast** hen te gaan staan.

TIPS

Start tijdig met het opbouwen van een vertrouwensrelatie met ouders. Je kunt dit doen door de ouders de volgende vragen te stellen:

- 1) Geef me drie woorden om de kwaliteiten van uw kind te omschrijven.
- 2) Wat moet ik weten om te kunnen werken met uw kind?
- 3) Aan welk doel gaan we samen werken?

Informeer ouders tijdig over hun rechten en plichten.

Vraag advies aan ouders en bedenk wat jullie gezamenlijk willen bereiken. Zet de ouders in hun kracht. Neem hen mee in het proces en spreek hun taal.

Spreek wederzijdse verwachtingen uit en wees helder over wat jij voor de leerling en de ouders kunt betekenen. Geef hierin ook jouw grenzen aan.

Realiseer je dat ouders vaak ook ondersteuning nodig hebben. Help ouders op weg met het vinden van hulpverlening.

Leg de gewenste communicatie vast zodat de verwachtingen over en weer helder zijn. Maak afspraken hoe en wanneer er met elkaar gecommuniceerd wordt en evalueer deze afspraken.

Bied ouders hoop en perspectief door met elkaar in kaart te brengen wat al wel goed gaat. Geef als deskundige uitleg over wat niet lukt en hoe daar aan gewerkt gaat worden.

Laat de ouders tijdens gesprekken op school een naaste of vertrouwd iemand meenemen ter ondersteuning.

DE LERAAR

Leraren kunnen behoefte hebben aan ondersteuning bij het signaleren van gedragingen die het risico op schooluitval vergroten.

TIPS

Betrek de leraar in het proces en bespreek samen wat de specifieke leerling nodig heeft. Informeer ook naar de behoeften van de leraar.

Stel tijdig een Ontwikkelingsperspectief Plan (OPP) met ouders en leraar op indien extra ondersteuning gewenst is.

Laat de leerkracht incidenten doorgeven. Leg vast hoe vaak sprake is van:

- 1) incidenten,
- 2) teruglopende prestaties,
- 3) geoorloofd en ongeoorloofd verzuim.

Gebruik Magister of een ander systeem om dit in vast te leggen en informeer relevante betrokkenen wanneer een toename wordt signaleerd. Onderneem actie.

Houd regelmatig contact met de leraar over de voortgang. Stel samen met de leerling doelen en evalueer deze regelmatig.

De leraar is verantwoordelijk voor het geven van onderwijs. Houd de leraar 'uit de wind' in geval van een conflict tussen ouders en school. Een conflict tussen ouders en school doet een beroep op de loyaliteit van het kind. Als er geen oplossing gevonden kan worden, kan het kind de kant van de ouders kiezen met mogelijk verharding van de thuiszittersproblematiek.

Zorg dat de andere leraren zijn geïnformeerd wanneer een leerling terugkomt naar school en geef hen advies over hoe zij daarin helpend kunnen reageren richting de leerling en betrek de leerling daarbij.

Check of afgesproken interventies uitgevoerd worden en geef zo nodig meer ondersteuning.

SAMENWERKING

De aanpak van de thuiszitters vraagt om een integrale aanpak van zowel de leerling, ouders, scholen, samenwerkingsverbanden, jeugdhulp e.a. Goede samenwerking en maatwerk zijn nodig om tot een oplossing te komen.

TIPS

Bedenk dat alle betrokkenen samen verantwoordelijk zijn voor de thuiszitter.

Maak afspraken over timing, planning en over wie de regie voert: zorg of onderwijs? Dit voorkomt dat de betrokken professionals afwachten en hun verantwoordelijkheden niet oppakken.

Zorg voor een duidelijke rolverdeling en leg dit ook vast. **De voorzitter** is de bepaler van de grenzen, **de leraar** is verantwoordelijk voor het onderwijs, de professional of iemand uit het netwerk van de ouders staat naast de ouders, de pedagoog ziet alles zitten, analyseert de data en denkt out of the box. **De ouders** zijn samenwerkingspartner van de **pedagoog**, die richtinggevend is. **De ketenpartners** zijn helpers van buiten.

Maak samen een plan van aanpak waarin je het hele systeem rondom de thuiszittende leerling meeneemt en realistische doelen stelt.

Maak afspraken over hoe en wanneer je de doelen evalueert.

Houd het gezamenlijke ideaal voor ogen en zoek creatief naar andere wegen als het niet loopt zoals je had gehoopt.

Houd korte lijntjes met alle betrokkenen.

Schakel op tijd externe hulp in als specifieke expertise vereist is.

Evalueer het proces en ontwikkel zo nodig een passende voorziening.

Zorg ervoor dat er uniformiteit is in de communicatie en dat deze goed gestroomlijnd is.

Bijt je vast, geef nooit op. Vraag jezelf af: hebben we alles gedaan om dit voor deze leerling tot een succes te maken.